

สมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์¹

The Announcers' Competencies on Radio and Television

(Received : Aug 28, 2018 Revised : June 4, 2019 Accepted : June 15, 2019)

สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย²

Supranee Siriswattchai

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน คือ ผู้ประกาศในสื่อวิทยุกระจายเสียง ผู้ประกาศในสื่อวิทยุโทรทัศน์ และนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ คือความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในฐานะผู้ประกาศ โดยบุคคลนั้นต้องมีความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ที่เหมาะสมกับงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งประกอบด้วย 1. ความรู้ หมายถึง สารระข้อมูล แนวคิด หรือหลักการที่ได้รับการรวบรวมผ่านการรับรู้ การคิด และฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป ประกอบด้วยความรู้ 3 ประเด็นคือ 1) ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร ได้แก่ กระบวนการสื่อสาร การถ่ายทอดสาร การนำเสนอเนื้อหา 2) ความรู้ด้านจรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเนื้อหา

¹ส่วนหนึ่งของดัชนีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกาศ หลักสูตรการจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

และ 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้แก่ เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี 2. ทักษะ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถ ในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนหรือการกระทำบ่อย ๆ ประกอบด้วย ทักษะ 2 ประเด็น คือ 1) ทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ได้แก่ การออกเสียงสระ พยัญชนะวรรณยุกต์ได้อย่างถูกต้อง การออกเสียง ร ล คำควบกล้ำ การอ่านออกเสียง พระนามของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ได้อย่างถูกต้อง และการอ่านคำเฉพาะ ได้ถูกต้อง และ 2) ทักษะการปรากฏตัวในสื่อ ได้แก่ บุคลิกภาพ การแต่งกาย การแต่งหน้า และการใช้วจนภาษาให้สอดคล้องกับวจนภาษา

คำสำคัญ : สมรรถนะ ผู้ประกาศ สื่อวิทยุและโทรทัศน์

Abstract

The qualitative research on The Announcers' Competencies on Radio and Television aimed to study announcers' competencies. The sample of the research consisted of nine experts who were academicians and experts in radio broadcasting, television broadcasting, and mass communication. The results are as follows : the announcer's performance in the media, radio and television is an individual ability in operating through the media, radio and television as an announcer. Those must have knowledge and skills appropriate to the tasks and duties which have been assigned. This includes : 1. Knowledge which means data content, concepts or principles that have been gathered through perception, thought and practice. It can be summarized and applied to the development of a higher level which contains three issues, i.e. 1) basic knowledge of communication, including the communication process, the transfer of substance and content presentation,

2) knowledge of law related to the content and presentation, and
3) knowledge of communications and technologies including technology in information retrieval system and technology literacy; and 2. Skills referring to the ability to act or practice which may be either physical, intellectual or social skills training or arising out of acts frequently, including two issues, i.e. 1) reading skills including pronunciation of vowels, consonants, tones of correct Thai pronunciation, diphthongs, and the name of the royal family correctly, and 2) Skills appeared in the media, including personality, costumes, makeup, and the use of nonverbal language in accordance with the verbal language.

Keywords : Announcers' Competencies, Radio broadcasting, Television broadcasting

บทนำ

บุคลากรของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีหน้าที่ในการสร้างภาพลักษณ์ คือ ผู้ประกาศ (Announcers) ผู้รายงานข่าว (Reporter) ผู้ดำเนินรายการ (Moderator) พิธีกร (MC.-Master of Ceremony) และดีเจ (DJ.-Disc Jockey) ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ประเด็นที่เป็นที่สนใจของสังคมส่วนใหญ่ รวมถึงทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไปยังผู้ชมรายการโดยตรง ซึ่งแต่ละสถานีต้องคัดเลือกและสรรหาผู้ประกาศที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการทำหน้าที่ใช้เสียง ภาษา บุคลิกภาพ ลีลาการนำเสนอ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการเผยแพร่ข่าวสารและความจริง โดยมีจรรยาบรรณของนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนกำกับ

คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ประกาศที่สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ทุกแห่งพยายามคัดเลือกและสรรหาคือ ต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบรับรองการเป็นผู้ประกาศหรือที่เรียกว่าบัตรผู้ประกาศ หน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการ

อบรมและทดสอบ รวมถึงกำกับดูแลผู้ประกาศในสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จากอดีตจนถึงปัจจุบันมี 2 หน่วยงาน คือ กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) โดยกรมประชาสัมพันธ์ได้จัดให้มีการสอบครั้งแรกในปีพ.ศ.2512 จากนั้นก็มีการพัฒนาและปรับปรุงมาโดยตลอด โดยการสอบใบรับรองผู้ประกาศถูกระบุไว้ใน พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498 และออกเป็นกฎกระทรวงฉบับที่ 14 ในปี พ.ศ. 2535 โดยกฎกระทรวงข้อที่ 9 และ 10 กำหนดให้ผู้ที่จัดรายการทั้งโทรทัศน์และวิทยุจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดรายการ เป็นผู้ที่มีการใช้ภาษาการออกเสียงได้ชัดเจนถูกต้องตามอักขรวิธี และจะต้องมีใบรับรองมาตรฐานผ่านการทดสอบการใช้ภาษาถูกต้องชัดเจนตามกฎหมาย แต่นัยของกฎหมายสาเหตุที่ต้องออกใบผู้ประกาศ เนื่องจากการจัดรายการโดยผู้จัดหลัก จะต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารกับผู้ฟัง ซึ่งถ้าใช้ผิดความหมาย ก็อาจทำให้ความหมายเปลี่ยนไป ภาษาจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ แต่อย่างไรก็ตามหากไม่มีบัตรผู้ประกาศก็ยังสามารถจัดรายการได้ โดยกรมประชาสัมพันธ์จะเป็นหน่วยงานที่ตรวจสอบและกระตุ้นให้ผู้ประกาศของทุกสถานีมีบัตรผู้ประกาศ กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลการทดสอบเพื่อขอรับบัตรผู้ประกาศเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ทำให้อำนาจหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเดิมได้สิ้นสุดลง และการทดสอบเพื่อขอใบรับรองเป็นผู้ประกาศก็ได้ยุติลงเช่นเดียวกัน สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งจึงมีกระบวนการในการคัดเลือกผู้ประกาศของหน่วยงานเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประกาศอย่างมืออาชีพ แต่ก็ยังไม่ได้เป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากขาดกรอบความคิดและข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะสำคัญของผู้ประกาศที่ชัดเจน อีกทั้งยังขาดแนวทางแบบแผนการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว

ในปีพ.ศ. 2556 การอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศได้กลับมาดำเนินการอีกครั้ง โดยอยู่ในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งกำหนด

ให้มีการอบรมผู้ประกาศก่อนการทดสอบ สำหรับเนื้อหาในการอบรมในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง มี 5 หมวดวิชา ประกอบไปด้วย หมวดวิชาความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หมวดวิชากฎหมายที่เกี่ยวข้อง หมวดวิชาการพัฒนาทักษะด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หมวดวิชาจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และหมวดวิชาการใช้ภาษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศ ซึ่งใช้เกณฑ์การทดสอบเดิม โดยจะพิจารณาจากอักษรวิธี 30 คะแนน ความถูกต้อง 20 คะแนน ความชัดเจน 20 คะแนน การนำเสนอ 20 คะแนน และเสียง 10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ต้องได้คะแนนเกิน 50 คะแนนจึงจะถือว่าสอบผ่าน ถึงแม้จะนำการทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศกลับมาดำเนินการอีกครั้ง แต่ไม่ได้ครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็นของการเป็นผู้ประกาศทำให้ผู้ประกาศที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ยังมีข้อผิดพลาดในการทำหน้าที่ให้เห็นเป็นครั้งคราว เช่น การออกเสียง พระนามของพระบรมวงศานุวงศ์ไม่ถูกต้อง การแต่งกายไม่เหมาะสม การใช้วาจาไม่สุภาพกับแขกรับเชิญในรายการ การใส่ความคิดเห็นในรายการข่าวอย่างไม่เป็นกลาง และประเด็นที่สำคัญคือ ขาดจรรยาบรรณของสื่อมวลชน จากงานวิจัยของ ภาณุพงษ์ ทินกร (2560, น.59-60) พบว่า ผู้ประกาศข่าว พิธีกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณสื่อมวลชนน้อยและมีการใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไปในช่วงอย่างอิสระจนละเลยหลักจรรยาบรรณสื่อมวลชน

คุณสมบัติที่เหมาะสมกับการทำหน้าที่ผู้ส่งสารในทรรณะของ กิตติ สิงหาปัด (2557, ออนไลน์) ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ประเภทผู้อ่านข่าว และผู้ประกาศข่าวรายการข่าว 3 มิติ ได้กล่าวว่าต้องเป็นคนที่มีความรู้รอบตัวทุกเรื่อง และต้องเป็นผู้ที่อ่านและพูดออกเสียงได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตามอักษรวิธี มี ร เรือ ล ลิง มีคำควบกล้ำ ประกอบกับควรจะมีน้ำเสียงที่น่าฟัง มีความมั่นใจ มีบุคลิกภาพที่ดี และปฏิบัติตนให้เหมาะสม ซึ่งใกล้เคียงกับ ธนิสสร สวรรณนันทน์ (2552, น.4) ที่กล่าวว่าคุณสมบัติ

ของผู้ประกาศข่าว มี 3 ด้านที่สำคัญ คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้และประสบการณ์ ส่วนปัญหาของผู้ประกาศที่พบในปัจจุบัน คือ การอ่านชื่อผิด ระบุตำแหน่งของบุคคลในข่าวไม่ถูกต้อง พูดเนื้อหาผิดพลาดไปจากบท แบ่งวรรคตอนผิด การออกเสียงควบกล้ำไม่ถูกต้อง ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาข่าวเพียงพอ

นอกจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สถานการณ์สื่อในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนเนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนามากยิ่งขึ้น ระบบแอนะล็อกในสื่อวิทยุและโทรทัศน์กลายเป็นระบบดิจิทัล สื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในสังคมไม่น้อยกว่าสื่อดั้งเดิม บทบาทของผู้รับสารเปลี่ยนจากเดิมที่เคยเป็นเพียงผู้รับที่มีลักษณะเป็น Passive Receiver มาเป็นผู้ค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองแทน (Active Receiver) ทั้งยังสามารถเป็นผู้ส่งสารได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ส่งสาร ได้แก่ ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร และผู้จัดรายการจึงต้องมีความเป็นมืออาชีพและมีสมรรถนะที่เหมาะสมในการทำหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ผู้ประกาศที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติในวงกว้าง จึงสนใจศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ประกาศให้มีสมรรถนะที่เหมาะสม และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้สนใจประกอบวิชาชีพผู้ประกาศ นอกจากนี้สมรรถนะของผู้ประกาศที่ได้รับหลังเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ยังสามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาไปสู่การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อช่วยให้การอบรมและการทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย โดยการนำสมรรถนะของผู้ประกาศดังกล่าว ไปเป็นเนื้อหาในการจัดทำเว็บไซต์เพื่อการอบรมผู้สนใจจะเป็นผู้ประกาศในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ประกาศ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตรายการกับผู้รับสาร หรือ นักสื่อสารมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารไปยังผู้ฟังหรือผู้ชม โดยการพูดหรืออ่านเนื้อหาต่าง ๆ อาทิ ข่าว บทความ สารคดี ประกาศโฆษณา และละคร เป็นต้น คำว่าผู้ประกาศ ยังหมายรวมถึง ผู้ประกาศข่าว ผู้ดำเนินรายการ ผู้จัดรายการ และพิธีกร ในสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

สมรรถนะของผู้ประกาศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงาน ในฐานะผู้ประกาศ โดยบุคคลนั้นต้องมีความรู้และทักษะ ดังนี้

ความรู้ หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด หรือหลักการที่ได้รับการรวบรวมผ่านการรับรู้ การคิด และฝึกปฏิบัติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยความรู้ 3 ด้าน คือ ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร ความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกาศ และความรู้ด้านเทคโนโลยีการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

ทักษะ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน หรือการกระทำซ้ำ ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ทักษะ คือ ทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย และทักษะการปรากฏตัวในสื่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน คือ ผู้ประกาศในสื่อวิทยุกระจายเสียง ผู้ประกาศในสื่อวิทยุโทรทัศน์ และนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาสมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน คือ ผู้ประกาศในสื่อวิทยุกระจายเสียง ผู้ประกาศในสื่อวิทยุโทรทัศน์ และนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ เพื่อให้ได้ความรู้และทักษะที่ผู้ประกาศควรมี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ประเด็น “สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพผู้ประกาศ” จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 7 ปี จำนวน 3 คน และ 2) นักวิชาชีพผู้ประกาศในสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีประสบการณ์ด้านการเป็นผู้ประกาศ ไม่น้อยกว่า 7 ปี หรือ ผู้ประกาศดีเด่นที่ได้รับรางวัลในระดับชาติ จำนวน 6 คน

กระบวนการและขั้นตอนในการวิจัย

ศึกษารอบแนวคิดสมรรถนะของผู้ประกาศ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพผู้ประกาศเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview Form) สมรรถนะของผู้ประกาศ
3. ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทางนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ในการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) นำมาหาค่าน้ำหนักคะแนน ได้ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้อง

เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จัดเป็นข้อความที่ใช้ได้ในแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการประเมินปรากฏว่า ข้อความทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1

4. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview : IDI) นักวิชาการและนักวิชาชีพ ด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 9 คน ในประเด็น “สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพผู้ประกาศ” โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสมรรถนะของผู้ประกาศ

5. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกสมรรถนะของผู้ประกาศจากการสังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้ประกาศ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีด้านสื่อสารมวลชน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview : IDI) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และนักวิชาชีพด้านการประกาศในสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ จำนวน 9 คน ในประเด็น “สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพผู้ประกาศ” ดังนี้

1. ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร

ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการและวิชาชีพเห็นว่า ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสารของผู้ประกาศควรประกอบไปด้วยความสำคัญ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ อุปสรรคในการสื่อสารและความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผู้รับสาร และสถานการณ์ในการสื่อสาร อันจะทำให้ การสื่อสารในแต่ละครั้งประสบผลสำเร็จ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์เนื้อหาความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร

ความรู้เบื้องต้น ด้านการสื่อสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์						
	กุลกนิษฐ์	อุไร	วาริทิพย์	ธีรารัตน์	นัททยา	มนัสกวิญ	เกวลิน
มีความรู้ ในศาสตร์ ด้านการสื่อสาร	✓	-	✓	-	-	✓	✓
มีความรู้ เกี่ยวกับ กระบวนการ สื่อสาร (องค์ประกอบ ในการสื่อสาร วัตถุประสงค์ ในการสื่อสาร อุปสรรค ในการสื่อสาร)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การวิเคราะห์ ผู้รับสาร	✓	✓	-	-	✓	-	-
มีความสามารถ ในการสื่อสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
มีคุณสมบัติ ในการ ถ่ายทอดสาร	✓	-	✓	✓	-	✓	✓
มีความรู้ด้าน การใช้ภาษา	-	-	✓	✓	-	✓	✓

ความรู้เบื้องต้น ด้านการสื่อสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์						
	กุลกนิษฐ์	อุไร	วาริทิพย์	ธีรรัตน์	นัททยา	มนัสกวิญ	เกวลิน
สามารถ เรียบเรียงข้อมูล ให้เข้าใจง่าย	✓	-	✓	-	-	✓	-
มีความรู้รอบตัว	-	-	✓	-	-	-	✓

(กุลกนิษฐ์, 2558 : อุไร, 2558 : วาริทิพย์, 2558 : ธีรรัตน์, 2557 : นัททยา, 2558 : มนัสกวิญ, 2558 : เกวลิน, 2557, สัมภาษณ์)

2. ความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกาศ

ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการและวิชาชีพเห็นว่า ความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกาศควรประกอบไปด้วย จรรยาบรรณและจริยธรรมของผู้ประกาศ และความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของข่าวหรือรายการ เพื่อให้ผู้ประกาศมีหลักปฏิบัติที่เหมาะสมในการประกอบวิชาชีพ และสามารถนำความรู้ด้านกฎหมายไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์แก่ผู้รับสารให้มากที่สุด รายละเอียดดังตารางที่ 2

ความรู้ ด้านกฎหมาย และจริยธรรม ของผู้ประกาศ	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์								
	เมษณี	วาริ ทิพย์	ชาญ ชัย	มนัส กวิญ	เกว ลิน	นัททยา	กุล กนิษฐ์	ธีรา รัตน์	อุไร
สื่อสารข้อมูล อย่างเป็นกลาง และนำเสนอข่าว สองด้านโดย ไม่มีอคติ	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	-

ความรู้ ด้านกฎหมาย และจริยธรรม ของผู้ประกาศ	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์								
	เมษณี	วาริ ทิพย์	ชาญ ชัย	มนัส กวิญ	เกว ลิน	นัททยา	กุล กนิษฐ์	ธีรา รัตน์	อุไร
นำเสนอข้อมูล อย่างถูกต้อง ไม่บิดเบือน	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓
มีความ รับผิดชอบ/ มีความน่าเชื่อถือ	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓
มีจรรยาบรรณสื่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
มีความรู้ด้าน กฎหมายเบื้องต้น	-	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓
รู้กฎหมายเกี่ยวกับ การรับรอง ตามวิชาชีพ	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓

(เมษณี, 2557 : วาริทิพย์, 2558 : ชาญชัย, 2557 : มนัสกวิญ, 2558 : เกวลิน, 2557 : นัททยา, 2558 : กุลกนิษฐ์, 2558 : ธีรารัตน์, 2557 : อุไร, 2558, สัมภาษณ์)

3. ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้น

ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการและวิชาชีพเห็นว่า ความรู้ด้านเทคโนโลยีการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกาศควรประกอบไปด้วยเครื่องมือหรือโปรแกรมสำหรับการสืบค้น รูปแบบการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เทคนิคการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และการนำข้อมูลที่สืบค้นได้ไปใช้งาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงได้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง ก่อนนำข้อมูลนั้นไปเผยแพร่ออกอากาศ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์เนื้อหาความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้น

ความรู้ด้านการ ใช้เทคโนโลยี เพื่อการสืบค้น	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์						
	กุลกนิษฐ์	อุไร	วาริทิพย์	ชาญชัย	นันทยา	มนัสกวิญ	เมษณี
มีความรู้พื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
การใช้เทคโนโลยี ในการหาข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
การใช้เทคโนโลยี ในการตรวจสอบ ข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
การใช้เทคโนโลยี ในการอ้างอิง ข้อมูล	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
การใช้เทคโนโลยี ในการปฏิบัติงาน ด้านการนำเสนอ เนื้อหา	-	✓	-	✓	-	-	✓
มีความรู้เท่าทัน เทคโนโลยี	-	-	-	✓	✓	-	✓

(กุลกนิษฐ์, 2558 : อุไร, 2558 : วาริทิพย์, 2558 : ชาญชัย, 2557 : นันทยา, 2558 :
มนัสกวิญ, 2558 : เมษณี, 2557)

4. ทักษะด้านการอ่านออกเสียงภาษาไทย

ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการและวิชาชีพเห็นว่า ทักษะด้านการอ่านออกเสียงภาษาไทยของผู้ประกาศควรประกอบไปด้วย 1) อักษรวิธี : การออกเสียง ร, ล การอ่านคำควบกล้ำ การออกเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ 2) ความชัดเจนในการอ่านออกเสียง : การออกเสียงมีความชัดถ้อยชัดคำ ออกเสียงเต็มคำ 3) ลีลาการนำเสนอ : นำเสนอให้เหมาะสมกับรูปแบบข่าวและบทความ จังหวะการออกเสียงสม่ำเสมอ การแบ่งวรรคตอน และการลงน้ำหนักคำหรือความ 4) ความถูกต้องของการอ่านออกเสียง : อ่านคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การออกเสียง การรักษาความในบท การเติมคำ การตกคำ และการตู่คำ 5) เสียง : คุณภาพเสียง ระดับเสียง ธรรมชาติของเสียง และการเปล่งเสียง เพื่อให้ผู้ประกาศเป็นบุคคลต้นแบบในการอ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และสามารถสร้างความน่าเชื่อถือต่อผู้รับสารได้ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์เนื้อหาทักษะด้านการอ่านออกเสียงภาษาไทย

ทักษะด้านการอ่านออกเสียงภาษาไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์							
	เมษณี	ชาญชัย	วาริทพิทย์	นันทยา	กุลกนิษฐ์	เกวลิน	อุไร	มนัสกวิน
อักษรวิธีชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ออกเสียงถูกต้องชัดเจน พุดชัดถ้อยชัดคำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ควบกล้ำชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
ร และ ล ชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
น้ำเสียงดี ชวนฟัง	✓	✓	✓	-	-	-	✓	✓
อ่านภาษาไทยแตกฉาน	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-

ทักษะด้าน การอ่านออกเสียง ภาษาไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์							
	เมษณี	ชาญชัย	วาริทิพย์	นัท ทยา	กุล กนิษฐ์	เกว ลิน	อุไร	มนัส กวิน
มีความรู้ หลักภาษาไทย	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
เว้นวรรคตอน ถูกต้อง	✓	✓	-	-	-	-	-	-
สามารถสื่อสาร ให้เข้าใจได้	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓
ลีลาการออกเสียงดี	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓
ออกเสียงชื่อเฉพาะ ได้ถูกต้อง	-	-	✓	-	-	✓	-	-

(เมษณี, 2557 : ชาญชัย, 2557 : วาริทิพย์, 2558 : นัททยา, 2558 : กุลกนิษฐ์, 2558 : เกวลิน, 2557 : อุไร, 2558 : มนัสกวิน, 2558, สัมภาษณ์)

5. ทักษะการปรากฏตัวในสื่อ

ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการและวิชาชีพ เห็นว่า การปรากฏตัวในสื่อของผู้ประกาศต้องประกอบไปด้วยวัจนภาษา คือ ภาษาพูดและภาษาเขียน และอวัจนภาษา คือ ภาษาท่าทาง บุคลิกภาพ รูปร่าง หน้าตา สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง อารมณ์ โดยอวัจนภาษาต้องสอดคล้องกับวัจนภาษา จะยิ่งเพิ่มความสมบูรณ์ในการสื่อความหมายมากยิ่งขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์เนื้อหาทักษะการปรากฏตัวในสื่อ

ทักษะการปรากฏ ตัวในสื่อ	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์							
	อุไร	กุล กนิษฐ์	นัททยา	วารี ทิพย์	มนัส กวิญ	ชาญ ชัย	เมษณี	เกวลิน
อวัจนภาษา สื่อความหมาย ส่งเสริมวัจนภาษา	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓
บุคลิกภาพดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การแต่งกาย เหมาะกับรูปแบบ ของรายการ	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
การแต่งหน้าสุภาพ เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-
มีความน่าเชื่อถือ	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-

(อุไร, 2558 : กุลกนิษฐ์, 2558 : นัททยา, 2558 : วารีทิพย์, 2558 : มนัสกวิญ, 2558 : ชาญชัย, 2557 : เมษณี, 2557 : เกวลิน, 2557, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพผู้ประกาศ ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำข่าว ความรู้ในด้านการสร้างเนื้อหา (Content) ความรู้ในเรื่องกระบวนการผลิตรายการ ความรู้ด้านการอ่าน การตีความ และการจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอได้อย่างถูกต้องในระยะเวลาอันสั้น มีความรู้จริงในเรื่องที่น่าเสนอ มีความรู้รอบด้านในหลากหลายแขนง มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการรายงานข่าว และสามารถวิเคราะห์ผู้รับสารได้โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มความรู้เป็น 3 ประเด็นหลัก คือ

- 1.1 ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร
- 1.2 ความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกาศ
- 1.3 ความรู้ด้านเทคโนโลยีการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

2. ด้านทักษะ (Skills) ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่านภาษาไทยได้อย่างแตกฉาน ความสามารถในการอ่านออกเสียง มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และมีทักษะในการนำเสนอเนื้อหาให้เข้าใจง่าย โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มทักษะเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

2.1 ทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย คือ การออกเสียงสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ได้อย่างถูกต้อง การออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ การอ่านพระนามของพระบรมวงศานุวงศ์ได้อย่างถูกต้อง

2.2 ทักษะการปรากฏตัวในสื่อ คือ บุคลิกภาพ การแต่งกาย การแต่งหน้า และการใช้วัจนภาษา

อภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะที่จำเป็นต่อวิชาชีพผู้ประกาศที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่ามี 2 ด้าน คือด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ประกอบไปด้วย ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสาร ความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมของผู้ประกาศ เทคโนโลยีการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย และทักษะการปรากฏตัวในสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิณา วิมุตตานนท์ (2560, ออนไลน์) ผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ที่ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกาศข่าวต้องประกอบด้วย มีน้ำเสียงนุ่มนวลน่าฟัง ออกเสียงภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามอักขรวิธี มีบุคลิกภาพที่ดีขณะทำหน้าที่ประกาศข่าว มีความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถ่ายทอดสารอย่างตรงไปตรงมา และมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับ ไวท์ (White, 1990, p. 97-100) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานในการทำงานเป็นผู้ประกาศข่าวทางโทรทัศน์ว่าบุคลิกภาพภายนอกคือ ทรงผม (Hair Style) การแต่งหน้า (Makeup) การแต่งกาย

(Dress) ของผู้ประกาศข่าวมีผลกระทบต่อ การปรากฏตัวต่อหน้าสาธารณชน ต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับ นวนันท์ บำรุงพฤกษ์ (2560, ออนไลน์) ผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์และนักจัดรายการวิทยุ ที่เน้นเรื่องการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ คือ มีความเป็นกลาง มีความซื่อสัตย์ ต่อวิชาชีพ มีภาพลักษณ์ที่ดี และมีความเป็นมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนิสสร สวรรณนนท์ (2552, น.11) ที่ระบุว่าสมรรถนะสำคัญ 3 ด้านที่ผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ จะต้องมี คือ 1) ด้านทักษะการสื่อสาร คือมีความสามารถในการออกเสียงภาษาไทย ได้ถูกต้อง ชัดเจน และมีน้ำเสียงนุ่มนวลน่าฟัง 2) ด้านบุคลิกภาพ คือมีความมั่นใจ ในตัวเอง แต่งกายสุภาพเรียบร้อย รูปลักษณ์ภายนอกดี และมีความน่าเชื่อถือ และ 3) ด้านความรู้และประสบการณ์ คือมีความรู้ในประเด็นข่าวที่จะสื่อสาร มีความรู้ รอบตัว มีไหวพริบ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และมีทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคนิค นอกจากนี้สมรรถนะที่ผู้ประกาศมืออาชีพจำเป็นต้องมีคือ ความรู้ ดังที่ วิธโรว์ (Withrow, 2005 อ้างถึงใน บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2551) ว่าต้องมีการเพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา และเป็นผู้ที่มีความกระหายใคร่รู้ และแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมให้กับตนเองอย่างสม่ำเสมอ และหาโอกาสสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ คาสเชิลดีน (Castledine, 1998) ที่กล่าวถึง ผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพและมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับวิชาชีพจะต้องมีองค์ความรู้ เป็นของตนเอง มีทักษะในการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

จากการวิจัยพบว่าถึงแม้เทคโนโลยีการสื่อสารจะเปลี่ยนแปลงไป แต่สมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกาศส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากเดิม นอกจากนี้สิ่งที่ ควรตระหนักในการทำงานของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล เพิ่มมากขึ้นคือ จรรยาบรรณ ของนักสื่อสารมวลชน และความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “สมรรถนะของผู้ประกาศ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นกลไกสำคัญในการนำไปพัฒนาวิชาชีพด้านการเป็นผู้ประกาศให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลการวิจัยได้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม จึงควรนำไปวิจัยต่อยอดโดยการนำไปเป็นเนื้อหาในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของ ผู้ประกาศให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประกาศ การดำเนินรายการ และพิธีกร เช่น รายวิชาการประกาศและดำเนินรายการ รายวิชาเทคนิคการเป็นพิธีกร รายวิชาเทคนิคการจัดรายการ เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมความพร้อมเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกาศมืออาชีพในอนาคต

3. ควรมีการศึกษาวิชาวิจัยสมรรถนะที่จำเป็นของวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรสื่อสารมวลชนไทยให้พัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่เป็น “ผู้ส่งสาร” ต่อไป

4. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นเนื้อหาในการฝึกอบรมผู้ประกาศในสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์ รวมถึงเป็นพื้นฐานในการเตรียมตัวทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาผู้ต้องการประกอบวิชาชีพผู้ประกาศในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ สิงหาปัด. (2557). **บทสัมภาษณ์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.).** ค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2557. จาก <http://announcer.nbtc.go.th/celeb02.php>
- กุลกนิษฐ์ ทองเงา. อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (สัมภาษณ์, 26 มิถุนายน 2558).
- เกวลิน กังวานธนวัด. หัวหน้าผู้ประกาศข่าว และผู้เรียบเรียงข่าวอาวุโส สถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์. (สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557).
- ชาญชัย กายสิทธิ์. ผู้อำนวยการฝ่ายข่าวบันเทิง พีพีทีวี ช่อง 36 HD. ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์. (สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2557).
- ธนิสสร สวรรณนนท์. (2552). การคัดเลือกและการพัฒนาผู้ประกาศข่าว ของสถานีโทรทัศน์ ในประเทศไทย ใน **รายงานโครงการเฉพาะบุคคล หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- ธีรรัตน์ พันทวี วงศ์ธนอเนก. อาจารย์พิเศษคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และนายกสมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.). (สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2557).
- นวนันท์ บำรุงพฤกษ์. (2560). **เตรียมพร้อมเป็นผู้ประกาศข่าว นักจัดรายการวิทยุ มืออาชีพ.** ค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2560. จาก http://www.welove shopping.com/shop/show_article.php?shopid=5163&qid=13400
- นัททยา เพ็ชรวัฒนา. หัวหน้างานรายการและนักจัดรายการทางโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย FM.101.5 MHz. (สัมภาษณ์, 29 กันยายน 2558).

- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2551). **ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาณุพงษ์ ทินกร. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจรรยาบรรณสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลและแนวทางการกำกับดูแล**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มนัสกวิญ ขางประยูร. ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ ผู้ได้รับรางวัล “เนศไอยรา” ผู้ประกาศข่าวดีเด่น ปี 2561 และรางวัลกนิรทองประจำปี 2561. (สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2558).
- เมษณี สถาวรินทุ. ผู้ดำเนินรายการและผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ (สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557).
- วาริทธิย์ อินทวิพันธุ์. ผู้ประกาศสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร AM 1386. (สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2558).
- ศศิณา วิมุตตานนท์. (2557). **เตรียมพร้อมเป็นผู้ประกาศข่าว-นักจัดรายการวิทยุมืออาชีพ**. ค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2557. จาก http://www.weloveshopping.com/shop/show_article.php?shopid=5163&qid=13400
- อุไร ไชยเสน. อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2558).
- Castledine, G. (1998). Nursing Professionalism is it Decreasing?. **British Journal of Nursing**. 7 (6), 352.
- Ray, W. (1990). **TV News**. London : Focal Press Limited.